Evropský parlament
2024-2029

Výbor pro zahraniční věci

2024/xxxx(INI)

17.9.2024

NÁVRH ZPRÁVY

o lidských právech a demokracii ve světě a o politice Evropské unie v této oblasti – výroční zpráva za rok 2024
(2024/xxxx(INI))

Výbor pro zahraniční věci

Zpravodajka: Isabel Wiseler-Lima

PR_INI

OBSAH

Strana

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU 3

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ.....18

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

o lidských právech a demokracii ve světě a o politice Evropské unie v této oblasti – výroční zpráva za rok 2024
(2024/xxxx(INI))

Evropský parlament,

– s ohledem na Listinu základních práv Evropské unie,

– s ohledem na Evropskou úmluvu o lidských právech,

– s ohledem na články 2, 3, 8, 21 a 23 Smlouvy o Evropské unii (dále jen „Smlouva o EU“),

– s ohledem na články 17 a 207 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen „Smlouva o fungování EU“),

– s ohledem na Všeobecnou deklaraci lidských práv a další smlouvy a nástroje OSN týkající se lidských práv,

– s ohledem na Mezinárodní pakt o občanských a politických právech,

– s ohledem na Úmluvu OSN o zabránění a trestání zločinu genocidia z roku 1948 a na rezoluci Rady OSN pro lidská práva č. 43/29 ze dne 22. června 2020 o předcházení genocidě,

– s ohledem na Úmluvu OSN o odstranění všech forem diskriminace žen ze dne 18. prosince 1979,

– s ohledem na Deklaraci o odstranění všech forem nesnášenlivosti a diskriminace založených na náboženství nebo víře, vyhlášenou rezolucí Valného shromáždění OSN č. 36/55 ze dne 25. listopadu 1981,

– s ohledem na deklaraci OSN o právech příslušníků národnostních, etnických, náboženských a jazykových menšin ze dne 18. prosince 1992,

– s ohledem na Deklaraci OSN o obráncích lidských práv přijatou na základě konsensu rezolucí Valného shromáždění OSN č. 53/144 dne 9. prosince 1998,

– s ohledem na Úmluvu OSN o právech dítěte ze dne 20. listopadu 1989 a na dva opční protokoly k této úmluvě, které byly přijaty dne 25. května 2000,

– s ohledem na Smlouvu OSN o obchodu se zbraněmi, která vstoupila v platnost dne 24. prosince 2014, a na Kodex chování EU pro vývoz zbraní ze dne 5. června 1998,

– s ohledem na Pekingskou deklaraci Organizace spojených národů ze září 1995,

– s ohledem na Agendu OSN pro udržitelný rozvoj 2030 přijatou dne 25. září 2015,

a zejména na její cíle 1, 4, 5, 8, 10 a 16,

– s ohledem na Úmluvu Rady Evropy ze dne 4. dubna 1997 na ochranu lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny a na její dodatkové protokoly ze dne 16. května 2005 o opatřeních proti obchodování s lidmi a ze dne 25. října 2007 o ochraně dětí proti sexuálnímu vykořisťování a pohlavnímu zneužívání,

– s ohledem na Úmluvu Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí (dále jen „Istanbulská úmluva“) ze dne 11. května 2011, kterou zatím neratifikovaly všechny členské státy,

– s ohledem na protokol č. 6 k Úmluvě Rady Evropy o ochraně lidských práv a základních svobod ze dne 28. dubna 1983 týkající se zrušení trestu smrti,

– s ohledem na nařízení Rady (EU) 2020/1998 ze dne 7. prosince 2020 o omezujících opatřeních proti závažnému porušování a zneužívání lidských práv[1],

– s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/947 ze dne 9. června 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci – Globální Evropa[2],

– s ohledem na závěry Rady ze dne 23. ledna 2024 o prioritách EU ve fórech OSN pro lidská práva v roce 2024,

– s ohledem na Akční plán EU pro lidská práva a demokracii 2020–2024, který Rada přijala dne 17. listopadu 2020, a na přezkum tohoto plánu v polovině období z 9. června 2023,

– s ohledem na závěry Rady o sladění Akčního plánu EU pro lidská práva a demokracii na období 2020–2024 s víceletým finančním rámcem na období 2021–2027,

– s ohledem na akční plán EU pro rovnost žen a mužů a posílení postavení žen v rámci vnější činnosti EU na období 2021–2025 (akční plán EU pro rovnost žen a mužů – GAP III),

– s ohledem na strategii EU týkající se práv dítěte na období 2021–2024,

– s ohledem na obecné zásady EU týkající se ochránců lidských práv, které přijala Rada dne 14. června 2004,

– s ohledem na obecné zásady EU na podporu dodržování mezinárodního humanitárního práva z roku 2005, ve znění aktualizovaném v roce 2009,

– s ohledem na obecné zásady EU týkající se trestu smrti, ve znění aktualizovaném Radou dne 12. dubna 2013,

– s ohledem na obecné zásady EU pro prosazování a ochranu požívání veškerých lidských

[1] Úř. věst. L 410 I, 7.12.2020, s. 1.
[2] Úř. věst. L 209, 14.6.2021, s. 1.

práv lesbickými, gay, bisexuálními, transgender a intersexuálními (LGBTI) osobami přijaté dne 24. června 2013,

– s ohledem na obecné zásady EU v oblasti lidských práv ohledně svobody projevu online a offline, které přijala Rada dne 12. května 2014,

– s ohledem na obecné zásady EU v oblasti lidských práv týkající se zajištění nediskriminace v rámci vnější činnosti, které přijala Rada dne 18. března 2019,

– s ohledem na obecné zásady EU v oblasti lidských práv týkající se nezávadné pitné vody a odpovídajících hygienických podmínek, které přijala Rada dne 17. června 2019,

– s ohledem na revidované obecné zásady EU pro politiku Unie vůči třetím zemím týkající se mučení a jiného krutého, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání, jak je přijala Rada dne 16. září 2019,

– s ohledem na revidované obecné zásady Evropské unie pro dialogy o lidských právech s partnerskými/třetími zeměmi, jak je schválila Rada dne 22. února 2021,

– s ohledem na revidované obecné zásady EU týkající se dětí a ozbrojených konfliktů, které přijala Rada dne 24. června 2024,

– s ohledem na sdělení Komise ze dne 12. září 2012 nazvané „Kořeny demokracie a udržitelný rozvoj: spolupráce Evropské unie s občanskou společností v oblasti vnějších vztahů“ (COM(2012)0492),

– s ohledem na závěry Rady ze dne 10. března 2023 o úloze občanského prostoru při ochraně a prosazování základních práv v EU,

– s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1760 ze dne 13. června 2024 o náležité péči podniků v oblasti udržitelnosti a o změně směrnice (EU) 2019/1937 a nařízení (EU) 2023/2859[3]

– s ohledem na výroční zprávu EU o lidských právech a demokracii ve světě z roku 2023,

– s ohledem na Sacharovovu cenu za svobodu myšlení, která byla v roce 2023 udělena Žině Mahsá Amíniové a íránskému hnutí Žena, život, svoboda,

– s ohledem na své usnesení ze dne 15. ledna 2019 o pokynech EU a mandátu zvláštního vyslance EU pro prosazování svobody náboženského vyznání nebo přesvědčení mimo EU[4],

– s ohledem na své usnesení ze dne 23. října 2020 o rovnosti žen a mužů v zahraniční a bezpečnostní politice EU[5],

– s ohledem na své usnesení ze dne 19. května 2021 o ochraně lidských práv a vnější

[3] Úř. věst. L, 2024/1760, 5.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj.
[4] Úř. věst. C 411, 27.11.2020, s. 30.
[5] Úř. věst. C 404, 6.10.2021, s. 202.

migrační politice EU[6],

– s ohledem na své usnesení ze dne 8. července 2021 o globálním režimu sankcí EU v oblasti lidských práv (Magnitského zákon EU)[7],

– s ohledem na své usnesení ze dne 28. února 2024 o lidských právech a demokracii ve světě a o politice Evropské unie v této oblasti – výroční zpráva za rok 2023[8] a na svá předchozí usnesení k předešlým výročním zprávám,

– s ohledem na svá usnesení týkající se porušování lidských práv, demokracie a právního státu (tzv. naléhavá usnesení), která byla přijata podle článku 150 jednacího řádu, a zejména na tato usnesení přijatá v letech 2023 a 2024,

– s ohledem na článek 55 jednacího řádu,

– s ohledem na zprávu Výboru pro zahraniční věci (A10-0000/2024),

A. vzhledem k tomu, že EU je založena na hodnotách úcty k lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a dodržování lidských práv, jak je stanoveno v článku 2 SEU; vzhledem k tomu, že činnost EU na celém světě se řídí univerzálností a nedělitelností lidských práv a skutečností, že v centru vnější činnosti EU je účinná ochrana a obrana lidských práv a demokracie;

B. vzhledem k tomu, že klíčem k dosažení účinné politiky EU v oblasti lidských práv je soulad a ucelenost vnitřních a vnějších politik EU;

C. vzhledem k tomu, že k tomu, aby bylo zaručeno, že každý člověk bude moci požívat svých lidských práv, jsou nejvhodnější demokratické systémy; vzhledem k tomu, že nejlepším organizačním systémem na obranu demokracií je multilateralismus založený na pravidlech;

D. vzhledem k tomu, že EU je pevně přesvědčena o multilateralismu, globálním řádu založeném na pravidlech a souboru univerzálních hodnot, zásad a norem, jimiž se mají řídit členské státy OSN, a plně jej zastává;

E. vzhledem k tomu, že nárůst autoritářství, neliberalismu a populismu ohrožuje celosvětový řád založený na pravidlech, ochranu a prosazování lidských práv ve světě a také hodnoty a zásady, na nichž je EU založena;

F. vzhledem k tomu, že v prosinci 2023 jsme oslavili 75. výročí Všeobecné deklarace lidských práv;

G. vzhledem k tomu, že legitimita mezinárodního řádu založeného na pravidlech závisí na dodržování příkazů mezinárodních orgánů, jako jsou rezoluce a příkazy Rady bezpečnosti OSN a rozhodnutí Mezinárodního soudního dvora; vzhledem k tomu, že v nově vznikajících a probíhajících konfliktních situacích je stále více ohroženo dodržování těchto příkazů a rozhodnutí, jakož i dodržování obecných ustanovení

[6] Úř. věst. C 15, 12.1.2022, s. 70.
[7] Úř. věst. C 99, 1.3.2022, s. 152.
[8] Přijaté texty, P9_TA(2024)0106.

mezinárodního práva, práva v oblasti lidských práv a mezinárodního humanitárního práva;

H. vzhledem k tomu, že přezkum v polovině období akčního plánu EU pro lidská práva a demokracii na období 2020–2024, nyní prodlouženého do roku 2027, – jenž proběhl v roce 2023 – ukázal, že navzdory dosaženému pokroku je třeba činit více, zejména v souvislosti s bezprecedentními výzvami, kterým svět od přijetí tohoto akčního plánu čelí;

I. vzhledem k tomu, že obránci lidských práv a organizace občanské společnosti jsou zásadně důležitými spojenci v úsilí EU o ochranu lidských práv, demokracie a právního státu a pokrok v této oblasti i předcházení konfliktům na celém světě; vzhledem k tomu, že vlády na celém světě stále více cenzurují, umlčují a obtěžují obránce lidských práv a organizace občanské společnosti při jejich činnosti; vzhledem k tomu, že toto jednání zahrnuje opatření, k nimž patří strategické žaloby proti účasti veřejnosti, restriktivní vládní politiky, očerňující kampaně, diskriminace a zastrašování nebo násilí, včetně mimosoudních poprav, únosů, svévolného zatýkání a zadržování; vzhledem k tomu, že útoky na obránce lidských práv se stále častěji rozšiřují i na jejich rodiny a komunity;

J. vzhledem k tomu, že škody na životním prostředí a dopady změny klimatu zintenzivňují nejistotu, marginalizaci a nerovnost a stále více nutí lidi k odchodu ze svých domovů nebo je vězní v nebezpečných podmínkách, čímž zvyšují jejich zranitelnost a ohrožují jejich lidská práva;

Globální výzvy pro demokracii a lidská práva

1. znovu potvrzuje univerzálnost a nedělitelnost lidských práv a přirozenou důstojnost každé lidské bytosti; znovu poukazuje na povinnost EU a jejích členských států podporovat a chránit demokracii a univerzálnost lidských práv na celém světě;

2. trvá na tom, že dodržování, ochrana a naplňování lidských práv a základních svobod musí být základním kamenem vnější politiky EU; za tímto účelem důrazně vybízí EU, aby usilovala o trvalý ambiciózní závazek učinit z lidských práv ústřední součást všech politik EU a aby posílila soudržnost mezi vnitřními a vnějšími politikami EU v této oblasti;

3. zdůrazňuje, že EU musí být plně připravena čelit vzestupu autoritářství, neliberalismu a populismu stejně jako rostoucím útokům na univerzálnost lidských práv, demokracii a mezinárodní humanitární právo;

4. odsuzuje rostoucí trend porušování a zneužívání lidských práv a demokratických zásad a hodnot na celém světě, což zahrnuje svévolné zatýkání a zadržování, mučení, zásahy proti občanské společnosti a politickým oponentům, nadměrné používání násilí ze strany veřejných orgánů, cenzuru a vyhrožování nezávislým sdělovacím prostředkům, politické útoky proti mezinárodním institucím a rostoucí využívání nezákonných metod války, což je mimo jiné závažným porušením mezinárodního humanitárního práva a lidských práv; vyjadřuje politování nad oslabením ochrany demokratických institucí a procesů, jakož i nad zmenšujícím se prostorem pro občanskou společnost na celém světě;

5. s hlubokým znepokojením bere na vědomí probíhající mezinárodní krizi odpovědnosti a problém s ukončením beztrestnosti za porušování základních norem mezinárodního práva v oblasti lidských práv a humanitárního práva v moderních konfliktech po celém světě;

6. s uspokojením konstatuje, že v tomto kontextu velkých výzev v oblasti lidských práv na celém světě existují také „světlá místa“; zdůrazňuje, že je nutné zajistit strategičtější komunikaci o lidských právech a demokracii šířením zpráv o pozitivních výsledcích, politice a osvědčených postupech; podporuje iniciativu „Pozitivní příběhy o lidských právech“[9] jako způsob, jak prosazovat pozitivní příběhy o lidských právech;

Posílení souboru nástrojů EU na podporu a ochranu lidských práv a demokracie na celém světě

7. se znepokojením bere na vědomí rostoucí rozdělení na celém světě; zdůrazňuje odpovědnost EU za další obranu demokratických hodnot a zásad a lidských práv, míru a důstojnosti na celém světě, jejichž obrana je v současném nestabilním stavu globální politiky ještě důležitější; vyzývá EU, aby zachovala otevřenost komunikačních kanálů s různými zúčastněnými stranami a aby i nadále rozvíjela komplexní soubor nástrojů k posílení lidských práv a demokracie na celém světě;

Akční plán EU pro lidská práva a demokracii

8. konstatuje, že EU a její členské státy dosáhly při provádění akčního plánu EU pro lidská práva a demokracii značného pokroku, ačkoli nedosáhly všech svých cílů, zejména kvůli bezprecedentním výzvám, s nimiž se svět potýká od přijetí tohoto akčního plánu; vítá v tomto smyslu prodloužení akčního plánu do roku 2027 s cílem maximalizovat součinnost a doplňkovost mezi lidskými právy a demokracií na místní, vnitrostátní a celosvětové úrovni;

Zvláštní zástupce EU pro lidská práva

9. plně podporuje činnost zvláštního zástupce EU pro lidská práva, která přispívá ke zviditelnění a logické provázanosti činnosti EU v oblasti lidských práv v rámci jejích vnějších vztahů; trvá na ústřední úloze zvláštního zástupce EU pro lidská práva při prosazování a ochraně lidských práv ze strany EU prostřednictvím spolupráce se zeměmi mimo EU a podobně smýšlejícími partnery; zdůrazňuje potřebu úzké spolupráce mezi zvláštním zástupcem EU pro lidská práva a dalšími zvláštními zástupci EU a zvláštními vyslanci s cílem dále zlepšit tuto soudržnost, a vyzývá k většímu zviditelnění úlohy zvláštního zástupce EU pro lidská práva; vyzývá k tomu, aby byly zvláštnímu zástupci EU pro jeho práci poskytnuty zvýšené zdroje;

Nástroj pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci – Globální Evropa a tematický program pro lidská práva a demokracii

10. připomíná zásadní úlohu nástroje pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci – Globální Evropa, včetně jeho tematického programu pro lidská práva a demokracii, jakožto stěžejního nástroje EU při prosazování a ochraně lidských práv a demokracie na

[9] https://goodhumanrightsstories.net/.

celém světě; zdůrazňuje, že je třeba zapojit občanskou společnost do všech příslušných vnějších činností EU; znovu poukazuje na význam zefektivnění přístupu založeného na lidských právech v rámci nástrojů vnější činnosti EU; zdůrazňuje úlohu Parlamentu v procesu přípravy programů tohoto nástroje a vyzývá Komisi a Evropskou službu pro vnější činnost (ESVČ), aby včas sdílely veškeré relevantní informace tak, aby Parlament mohl odpovídajícím způsobem plnit svou úlohu, zejména během geopolitických dialogů na vysoké úrovni s Komisí;

Mezinárodní dohody EU

11. opět vyzývá k tomu, aby byly do dohod mezi EU a zeměmi mimo EU začleňovány spolehlivé doložky o lidských právech, jež by byly podpořeny jasným souborem kritérií a postupů, které by se uplatnily v případě porušování lidských práv; vyzývá Komisi a ESVČ, aby aktivně uvažovaly o tom, jak zajistit účinné prosazování doložek o lidských právech ve stávajících mezinárodních dohodách; opakuje, že vzhledem k přetrvávajícímu porušování doložek o lidských právech ze strany partnerských zemí by EU měla rychle a rozhodně reagovat, mj. pozastavením platnosti příslušných dohod, pokud se jiné možnosti ukáží jako neúčinné;

Dialog EU o lidských právech

12. poukazuje na důležitou úlohu dialogu o lidských právech v rámci souboru nástrojů EU v oblasti lidských práv a jako klíčového nástroje při provádění akčního plánu EU pro lidská práva a demokracii; zdůrazňuje, že v rámci tohoto dialogu by se měla s příslušnými zeměmi projednávat celková situace lidských práv a demokracie; konstatuje, že dialog o lidských právech by měl být považován za klíčový prvek trvalé angažovanosti EU, a nikoli za samostatný nástroj; připomíná, že tento dialog musí být využíván ve spojení a v součinnosti s dalšími nástroji; opakuje, že je třeba upozorňovat na jednotlivé případy, zejména na ty, na které poukázal Parlament ve svých usneseních, a zajistit odpovídající následná opatření; vyzývá ke zvýšení viditelnosti tohoto dialogu a jeho výsledků, mj. prostřednictvím zveřejnění společného tiskového prohlášení;

Globální režim sankcí EU v oblasti lidských práv (GHRSR –Magnitského zákon)

13. vítá rostoucí využívání globálního režim sankcí EU v oblasti lidských práv jakožto klíčového politického nástroje při obraně lidských práv a demokracie ze strany EU na celém světě; bere však na vědomí výzvy, které představuje požadavek jednomyslnosti při přijímání sankcí, a opakuje svou výzvu k zavedení hlasování kvalifikovanou většinou při rozhodování o globálním režimu sankcí EU v oblasti lidských práv; plně podporuje možnost ukládat v tomto ohledu cílené protikorupční sankce v rámci EU, což je dlouhodobá priorita Parlamentu, ať už jejím začleněním do tohoto režimu, nebo v rámci jiného režimu; zdůrazňuje, že je nutné zajistit úplné vymáhání sankcí a vyzývá k řešení obcházení předpisů;

Činnost na podporu demokracie

14. opakuje, že je znepokojen rostoucími útoky autoritářských a neliberálních režimů na demokratické zásady a hodnoty; zdůrazňuje, že obrana a podpora demokracie na celém světě se stále více stává geopolitickým a strategickým zájmem; zdůrazňuje význam úsilí Parlamentu při budování kapacit partnerských parlamentů, podpoře mediace

a podněcování kultury dialogu a kompromisu, zejména mezi mladými politickými vedoucími představiteli, a posílení postavení poslankyň, obránkyň lidských práv a zástupkyň občanské společnosti a nezávislých sdělovacích prostředků; znovu vyzývá Komisi, aby pokračovala ve své činnosti v těchto oblastech a rozšířila ji tím, že zvýší financování a podporu institucí, agentur a dalších organizací založených na grantech; zdůrazňuje zásadní význam přímé podpory občanské společnosti a osob vyjadřujících nesouhlasné názory, zejména v současné atmosféře rostoucího globálního napětí a represí v rostoucím počtu zemí; poukazuje na význam volebních pozorovatelských misí EU a příspěvek Parlamentu k rozvoji a zlepšování jejich metodiky; vyzývá k posílení spolupráce mezi skupinou Parlamentu pro podporu demokracie a koordinaci voleb, příslušnými generálními ředitelstvími Komise a ESVČ;

Podpora EU pro obránce lidských práv

15. je mimořádně znepokojen pokračujícím omezováním prostoru pro občanskou společnost a rostoucími hrozbami pro práci obránců lidských práv, jakož i pro jejich rodiny, komunity a právníky, a je obzvláště znepokojen stále sofistikovanějšími prostředky používanými k jejich pronásledování; bezvýhradně podporuje práci obránců lidských práv a opatření EU k zajištění jejich ochrany na celém světě; vyzývá k úplnému a důslednému uplatňování obecných zásad EU týkajících se obránců lidských práv ze strany EU a jejích členských států; vyzývá k úsilí o větší zviditelnění činnosti a kanálů EU zaměřených na ochranu a podporu obránců lidských práv;

Boj proti beztrestnosti a korupci

16. zdůrazňuje, že beztrestnost i korupce umožňují a zhoršují porušování a zneužívání lidských práv a oslabování demokratických zásad; vítá protikorupční opatření v rámci vnější politiky EU uvedená ve společném sdělení Komise a vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku ze dne 3. května 2023 o boji proti korupci (JOIN(2023)0012); podporuje protikorupční ustanovení obsažená v obchodních dohodách EU se zeměmi, které nejsou jejími členskými státy; poukazuje na důležitou úlohu občanské společnosti v zemích mimo EU při dohledu nad bojem proti beztrestnosti a korupci;

Opatření EU na mnohostranné úrovni

17. znovu potvrzuje, že podpora dodržování, ochrany a naplňování lidských práv na celém světě vyžaduje silnou mezinárodní spolupráci na mnohostranné úrovni; zdůrazňuje zvláště důležitou úlohu OSN a jejích orgánů jako hlavního fóra, které musí být schopno účinně prosazovat úsilí o mír a bezpečnost, udržitelný rozvoj a dodržování lidských práv a mezinárodního práva; vyzývá EU a její členské státy, aby činnost OSN i nadále podporovaly, a to jak politicky, tak finančně; opakuje, že je třeba, aby EU a její členské státy v OSN a na dalších mnohostranných fórech vystupovaly jednotně; vyzývá delegace EU, aby hrály významnější úlohu na mnohostranných fórech, pro něž by měly mít k dispozici odpovídající zdroje;

18. je hluboce znepokojen rostoucími útoky autoritářských režimů proti světovému řádu založenému na pravidlech, mimo jiné oslabováním fungování orgánů OSN, konkrétně zneužíváním práva veta v Radě bezpečnosti OSN; zdůrazňuje, že snížená účinnost těchto orgánů s sebou nese skutečné náklady v podobě konfliktů, ztrát na životech

a lidského utrpení a vážně oslabuje všeobecnou schopnost zemí řešit globální výzvy; vyzývá členské státy a podobně smýšlející partnery, aby se více snažily tento trend zvrátit;

19. vítá politickou a finanční podporu, kterou EU poskytla Mezinárodnímu trestnímu soudu (MTS), včetně úřadu žalobce Mezinárodního trestního soudu, v neposlední řadě prostřednictvím zahájení „Globální iniciativy pro boj proti beztrestnosti mezinárodních zločinů“, která Mezinárodnímu trestnímu soudu poskytuje podporu ve výši 20 milionů EUR; žádá EU a její členské státy, aby Mezinárodní trestní soud i nadále podporovaly nezbytnými prostředky a zdroji a aby využívaly všechny nástroje, které má k dispozici, k posílení boje proti beztrestnosti na celém světě; vyzývá všechny členské státy, aby respektovaly činnost a rozhodnutí všech orgánů Mezinárodního trestního soudu, včetně žalobce a komor, a aby podporovaly jejich práci coby práci nezávislé a nestranné mezinárodní justiční instituce;

20. znovu opakuje, že EU Mezinárodní soudní dvůr a Mezinárodní trestní soud důrazně podporuje v době, která pro mezinárodní spravedlnost představuje obzvláště náročné období; s hlubokým znepokojením bere na vědomí znepokojivý a rostoucí trend oslabování rozhodnutí mezinárodních institucí a ohrožování jejich zaměstnanců ze strany státních úředníků;

Dodržování mezinárodního humanitárního práva

21. se znepokojením bere na vědomí stále častější porušování mezinárodního humanitárního práva a mezinárodního práva v oblasti lidských práv, zejména formou probíhajících konfliktů na celém světě; zdůrazňuje, že je nanejvýš důležité, aby agentury poskytující humanitární pomoc byly schopny poskytovat úplnou, včasnou a neomezenou pomoc všem lidem ve zranitelné situaci, a vyzývá všechny strany ozbrojených konfliktů, aby chránily civilní obyvatelstvo a humanitární a zdravotnické pracovníky; vyzývá všechny státy, aby bezpodmínečně a plně dodržovaly mezinárodní humanitární právo; vyzývá mezinárodní společenství a zejména členské státy, aby podporovaly odpovědnost a boj proti beztrestnosti za závažné porušování mezinárodního humanitárního práva; vyzývá k systematickému vytváření humanitárních koridorů ve válečných oblastech a bojových situacích, kdykoli je to potřebné, s cílem umožnit ohroženým civilistům únik z konfliktu, a důrazně odsuzuje veškeré útoky proti nim;

Koncepce „tým Evropa“

22. uznává potenciál většího sladění přístupů k ochraně a prosazování lidských práv mezi velvyslanectvími členských států a delegacemi EU v zemích mimo EU; zdůrazňuje příležitost, kdy velvyslanectví členských států mohou hrát stále aktivnější úlohu při prosazování a ochraně lidských práv a zároveň podporovat občanskou společnost v těchto zemích; zdůrazňuje význam sdílené odpovědnosti členských států a delegací EU v tomto úsilí; vyzývá EU a její členské státy, aby zintenzivnily své kolektivní úsilí o prosazování dodržování, ochrany a naplňování lidských práv a o podporu demokracie na celém světě;

Reagování na globální výzvy v oblasti lidských práv a demokracie

Právo nebýt mučen ani vystavován krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení

23. odsuzuje veškeré kroky nebo pokusy zaměřené na legalizaci, povolení, schvalování mučení a jiných metod krutého, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání za jakýchkoli okolností a na podněcování k nim či souhlas s nimi; odsuzuje rostoucí počet zpráv o používání mučení ze strany státních aktérů v konfliktních situacích na celém světě a opakuje, že právo nebýt mučen ani vystavován krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení není volitelné;

Právo na potraviny

24. připomíná, že právo na potraviny, včetně fyzického a ekonomického přístupu k odpovídajícím potravinám nebo prostředků k jejich získávání, je lidským právem; je mimořádně znepokojen problémy souvisejícími s právem na potraviny na celém světě, zejména v průběhu válek a konfliktů; se znepokojením bere na vědomí rostoucí počet zpráv o zneužívání potravin jako zbrani v ozbrojených konfliktech; vyzývá EU a její členské státy, aby v rámci systému OSN prosazovaly povinné pokyny týkající se práva na potraviny bez diskriminace;

Změna klimatu a životní prostředí

25. zdůrazňuje, že změna klimatu a její vliv na životní prostředí má přímé dopady na účinné požívání všech lidských práv; uznává důležitou práci organizací občanské společnosti, původního obyvatelstva, obránců lidských práv v oblasti půdy a životního prostředí a aktivistů za práva původních obyvatel na ochraně čistého, zdravého a udržitelného životního prostředí; vyjadřuje politování nad riziky, kterým čelí obránci lidských práv v oblasti životního prostředí a aktivisté z řad původních obyvatel, a vyzývá k zajištění jejich účinné ochrany; s hlubokým znepokojením bere na vědomí rostoucí hrozby pro čisté, zdravé a udržitelné životní prostředí, které představuje nasazení zbraní hromadného ničení a další formy války, které nepříznivě a nepřiměřeně ovlivňují životní prostředí;

Práva dítěte

26. vyzývá k systematickému a důslednému přístupu k prosazování a obraně práv dětí prostřednictvím všech vnějších politik EU; vyzývá ke koordinovanějšímu úsilí na podporu dodržování, ochrany a naplňování práv dětí v krizových nebo mimořádných situacích; odsuzuje ústup od dodržování práv dítěte a rostoucí porušování a zneužívání těchto práv, mimo jiné prostřednictvím násilí, sňatků v raném věku a nucených sňatků, sexuálního zneužívání včetně mrzačení pohlavních orgánů, obchodování s lidmi, dětské práce, náboru dětských vojáků, nedostatečného přístupu ke vzdělání a zdravotní péči, podvýživy a extrémní chudoby; dále odsuzuje nárůst počtu úmrtí dětí v ozbrojených konfliktech a zdůrazňuje potřebu účinné ochrany práv dětí v aktivních válkách; znovu vyzývá k systematickému a důslednému přístupu k prosazování a ochraně práv dětí v rámci všech vnějších politik EU;

Práva žen a genderová rovnost

27. zdůrazňuje, že práva žen a genderová rovnost jsou nepostradatelnými a nedělitelnými lidskými právy a že jsou základem právního státu a odolné demokracie; vyjadřuje

politování nad tím, že miliony žen a dívek se i nadále potýkají s diskriminací a násilím, zejména v souvislosti s konflikty, a jsou jim odpírány důstojnost, samostatnost a dokonce život; vyzývá EU, její členské státy a podobně smýšlející partnery, aby zintenzivnili své úsilí o zajištění plného požívání a ochrany lidských práv žen a dívek; co nejdůrazněji odsuzuje rostoucí útoky na sexuální a reprodukční zdraví a práva na celém světě i genderově podmíněné násilí; vítá přistoupení EU k Istanbulské úmluvě; vyzývá EU a její mezinárodní partnery, aby zintenzivnili své úsilí o zajištění toho, aby ženy plně požívaly lidských práv a bylo s nimi zacházeno rovnoprávně s muži; zdůrazňuje, že je třeba pokračovat v úsilí o úplné vymýcení praktiky mrzačení ženských pohlavních orgánů;

Práva uprchlíků a žadatelů o azyl

28. odsuzuje omezování lidských práv a bezpečnosti uprchlíků, žadatelů o azyl a násilně vysídlených osob; znovu potvrzuje jejich nezcizitelná lidská práva a základní právo žádat o azyl; připomíná povinnost států je chránit v souladu s mezinárodním právem; vyzývá EU a její členské státy, aby v azylové a migrační politice EU a ve spolupráci EU s partnerskými zeměmi v tomto ohledu účinně dodržovaly jejich práva; zdůrazňuje, že EU by měla posílit své snahy nalézt a rozvinout způsoby, jak řešit základní příčiny nelegální migrace a nuceného vysidlování, budovat odolnost původních komunit migrantů a pomoci jim, aby svým příslušníkům mohli nabídnout příležitosti, jak prožít důstojný život ve své domovské zemi; vyzývá EU a její členské státy, aby pokračovaly v podpoře zemím, které přijaly nejvíce uprchlíků, a tranzitním zemím, a v případě možnosti tuto podporu posílily; opakuje, že pro předcházení převaděčství migrantů je i nadále zásadní úzká spolupráce a zapojení zemí mimo EU; v tomto ohledu zdůrazňuje, že je zásadně důležité šíření informací a osvětové kampaně týkající se rizik převaděčství; žádá, aby humanitární operace financované z prostředků EU zohledňovaly zvláštní potřeby a zranitelnost dětí a aby zajistily jejich ochranu v případě vysídlení; zdůrazňuje, že je důležité vytvořit účinný rámec bezpečných a legálních cest do EU, a v tomto ohledu vítá sdělení Komise o přilákání kvalifikovaných a talentovaných pracovníků do EU[10], včetně rozvíjení talentových partnerství s partnerskými zeměmi;

Práva lesbických žen, homosexuálů a bisexuálních, transgenderových a intersexuálních osob (LGBTIQ+)

29. vyjadřuje politování nad porušováním lidských práv, včetně diskriminace, pronásledování, násilí a zabíjení lesbických, gay, bisexuálních, transgender, nebinárních, intersexuálních a queer (LGBTIQ+) osob na celém světě; je mimořádně znepokojen šířením nenávisti, narativů a právních předpisů namířených proti osobám LGBTIQ+ a obráncům lidských práv; znovu vyzývá k neomezenému uplatňování strategie pro rovnost LGBTIQ+ osob na období 2020–2025 jako nástroje EU pro zlepšení situace těchto osob na celém světě;

Práva osob se zdravotním postižením

30. je znepokojen problémy spojenými s plným požíváním práv osob se zdravotním postižením; znovu vyzývá EU, aby partnerským zemím pomáhala při vytváření politiky

[10] Sdělení Komise ze dne 27. dubna 2022 o přilákání kvalifikovaných a talentovaných pracovníků do EU (COM(2022)0657).

na podporu pečovatelů o osoby se zdravotním postižením; vyzývá EU, aby ve své vnější politice využívala strategii pro práva osob se zdravotním postižením na období 2021–2030 jako nástroj ke zlepšení situace osob se zdravotním postižením, zejména pokud jde o chudobu a diskriminaci, ale také problémy s přístupem ke vzdělání, zdravotní péči a zaměstnání a s účastí na politickém životě;

Práva starších osob

31. znovu vyzývá EU a její členské státy, aby vyvinuly nové způsoby posílení práv starších osob s přihlédnutím k četným výzvám, jimž tyto osoby čelí, jako je diskriminace na základě věku, chudoba, násilí a nedostatek sociální ochrany, zdravotní péče a dalších základních služeb, jakož i překážky v oblasti zaměstnání; zdůrazňuje práci otevřené pracovní skupiny OSN pro otázky stárnutí prováděné na právně závazném nástroji, která spočívá v posílení ochrany lidských práv starších osob, a vyzývá EU a její členské státy, aby zvážily poskytnutí aktivní podpory této činnosti;

Právo na rovnost a nediskriminaci

32. znovu odsuzuje všechny formy rasismu, nesnášenlivosti, xenofobie a diskriminace na základě rasy, etnického původu, národnosti, společenské třídy, zdravotního postižení, kasty, náboženského vyznání, přesvědčení, věku, sexuální orientace nebo genderové identity; odsuzuje rostoucí mezinárodní hrozbu nenávistných verbálních projevů, a to i na internetu; připomíná klíčovou úlohu vzdělávání a dialogu při podpoře tolerance, porozumění a rozmanitosti; vyzývá EU a její členské státy, aby stály v čele celosvětového boje proti všem formám extremismu, a vítá přijetí strategie EU s tímto cílem;

Právo na život: směřování k všeobecnému zrušení trestu smrti

33. znovu opakuje, že zásadně odmítá trest smrti, který je neslučitelný s právem na život a je krutým, nelidským a ponižujícím trestem, jenž je nevratný; zdůrazňuje, že EU musí neúnavně usilovat o všeobecné zrušení trestu smrti jako hlavního cíle své zahraniční politiky v oblasti lidských práv; konstatuje, že navzdory tomu, že některé země mimo EU mají tendenci přijímat opatření ke zrušení trestu smrti, v tomto ohledu stále přetrvávají značné problémy; vyjadřuje politování nad tím, že počet vykonaných rozsudků smrti dosáhl v jiných zemích mimo EU nejvyšší úrovně za posledních pět let; opakuje svou výzvu všem zemím, aby trest smrti zcela zrušily, nebo jako první krok k jeho zrušení zavedly okamžité moratorium;

Právo na svobodu myšlení, svědomí, náboženského vyznání nebo přesvědčení

34. opakuje své znepokojení nad porušováním práva na svobodu myšlení, svědomí, náboženského vyznání a přesvědčení; vyjadřuje politování nad zneužíváním náboženské identity nebo identity přesvědčení k politickým účelům a nad vylučováním příslušníků náboženských menšin a menšin vyznávajících určité přesvědčení a náboženských komunit v některých zemích mimo EU; doporučuje, aby byly zvláštnímu vyslanci EU pro podporu a ochranu svobody náboženského vyznání nebo přesvědčení mimo EU poskytnuty větší zdroje, aby mohl bezproblémově vykonávat svůj mandát; zdůrazňuje, že je nezbytné, aby zvláštní vyslanec i nadále úzce spolupracoval se zvláštním zástupcem EU pro lidská práva a s Pracovní skupinou Rady pro lidská práva a aby se

doplňovali; vyzývá EU a její členské státy, aby zvýšily své úsilí o ochranu práva na svobodu myšlení, svědomí, náboženského vyznání nebo přesvědčení, aby tyto otázky vznášely na fórech OSN v oblasti lidských práv a aby spolupracovaly s příslušnými mechanismy a výbory OSN;

Svoboda projevu, svoboda sdělovacích prostředků a právo na informace

35. zdůrazňuje zásadní význam svobody projevu a přístupu k důvěryhodným informacím pro zachování demokracie a prosperující občanský prostor; je vážně znepokojen rostoucím omezováním svobody projevu v mnoha zemích na celém světě, zejména v případě novinářů, prostřednictvím cenzury, nucené autocenzury a zneužívání protiteroristických nebo protikorupčních zákonů k potlačování novinářů a skupin občanské společnosti; dále vyjadřuje znepokojení ohledně fyzické bezpečnosti novinářů a pracovníků sdělovacích prostředků a nad tím, že jsou terčem útoků v oblastech konfliktů;

36. naléhavě vyzývá EU, aby podporovala důvěryhodné sdělovací prostředky a informační kanály, které prosazují odpovědnost úřadů a podporují přechod k demokracii; vyjadřuje znepokojení nad rozsáhlým využíváním strategických žalob proti účasti veřejnosti k umlčování novinářů, aktivistů, odborářů a obránců lidských práv na celém světě; vítá v této souvislosti směrnici, jejímž cílem je chránit novináře a obránce lidských práv před zneužívajícími právními kroky a strategickými žalobami proti účasti veřejnosti; vybízí zákonodárce v zemích mimo EU, aby v rámci širšího úsilí o prosazování a ochranu svobody a plurality sdělovacích prostředků vypracovali právní předpisy se stejným cílem;

37. vítá plán Komise na financování iniciativ, které podporují novináře v právních a praktických záležitostech, a to i mimo EU, prostřednictvím evropského akčního plánu pro demokracii; vyzývá EU, aby zvýšila své úsilí o pomoc novinářům, kteří jsou cílem útoků na celém světě; uznává, že k dosažení tohoto cíle přispívají programy, jako byla+ nyní zrušená iniciativa Media4Democracy, a další činnosti financované EU, včetně činností Evropské nadace pro demokracii;

38. je nadále hluboce znepokojen zhoršujícím se stavem svobody tisku na celém světě; odsuzuje cenzuru novinářů, obránců lidských práv a organizací občanské společnosti prostřednictvím uplatňování tzv. zákonů o zahraničních agentech, jakož i dalších legislativních a nelegislativních opatření přijímaných autoritářskými a neliberálními režimy;

Právo na účast veřejnosti

39. odsuzuje skutečnost, že v autoritářských a neliberálních režimech není respektováno právo účastnit se svobodných a spravedlivých voleb; zdůrazňuje, že tyto režimy pořádají falešné volby s cílem upevnit svou moc, neboť jim chybí skutečná politická soutěž a pluralita;

Lidská práva, podnikání a obchod

40. vyzdvihuje úlohu obchodu jako hlavního nástroje na podporu a zlepšení situace v oblasti lidských práv v partnerských zemích EU; konstatuje však, že v některých

případech došlo v dotyčných zemích jen k malému či žádnému zlepšení; vyjadřuje politování nad škodlivými dopady některých nadměrných a vykořisťujících obchodních činností na lidská práva a demokracii; vítá harmonizaci, jež vyplývá z přijetí směrnice o náležité péči podniků v oblasti udržitelnosti se závaznými pravidly EU pro odpovědné chování podniků s ohledem na lidská, pracovní a environmentální práva; dále vítá nařízení o zákazu produktů pocházejících z nucené práce na trhu Unie[11] a vyzývá k jeho urychlenému provedení na úrovni členských států;

41. zdůrazňuje, že v mnoha regionech světa jsou mikropodniky a malé a střední podniky často hybnou silou místních ekonomik; zdůrazňuje, že mikropodniky a malé a střední podniky představují 90 % podniků, 60 až 70 % pracovních míst a 50 % hrubého domácího produktu na celém světě; zdůrazňuje význam mikropodniků a malých a středních podniků, pokud jde o jejich příspěvek k Agendě 2030 a dosahování cílů udržitelného rozvoje, zejména cílů v oblasti vymýcení chudoby a důstojné práce pro všechny;

Lidská práva a digitální technologie

42. je znepokojen hrozbou, kterou může představovat umělá inteligence pro demokracii a lidská práva, zejména pokud není řádně regulována; vítá závěry Rady o digitální diplomacii ze dne 26. června 2023, pokud jde o posílení úlohy a vedoucího postavení EU v globální správě digitálních záležitostí, zejména její postavení subjektu, který formuje globální digitální soubor pravidel; vítá v tomto ohledu přijetí aktu EU o umělé inteligenci, jehož cílem je harmonizovat pravidla pro umělou inteligenci za účelem ochrany lidských práv, a výhody, které může umělá inteligence přinést pro dobré životní podmínky lidí; se znepokojením bere na vědomí nepříznivé dopady „průmyslu falešného obsahu“ na právo na informace a svobodu tisku, což zahrnuje rychlý rozvoj umělé inteligence a následné posílení postavení dezinformačního průmyslu[12];

43. zdůrazňuje, že internet by měl být místem, kde převažuje svoboda projevu; domnívá se však, že je třeba dodržovat práva jednotlivců; je toho názoru, že to, co je považováno za nezákonné off-line, by mělo být případně považováno i za nezákonné on-line; vyjadřuje znepokojení nad rostoucím počtem případů odpojování internetu; zdůrazňuje, že odpojení internetu často využívají autoritářské režimy, mimo jiné k umlčení politického odporu a omezování politické svobody; naléhavě vyzývá EU, aby proti tomuto alarmujícímu jevu bojovala;

°

° °

44. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Radě, Komisi, místopředsedovi Komise, vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, zvláštnímu zástupci Evropské unie pro lidská práva, vládám a parlamentům členských států, Radě bezpečnosti OSN, generálnímu tajemníkovi OSN, předsedovi 79. zasedání

[11] Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o zákazu produktů pocházejících z nucené práce na trhu Unie, který předložila Komise (COM)2022)0453).
[12] Reportéři bez hranic, „2023 World Press Freedom Index – žurnalistika ohrožená průmyslem falešného obsahu“ https://rsf.org/en/2023-world-press-freedom-index-journalism-threatened-fake-content-industry.

Valného shromáždění OSN, předsedovi Rady OSN pro lidská práva, vysokému komisaři OSN pro lidská práva a vedoucím delegací Evropské unie.

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ

Evropský parlament každoročně přijímá tři výroční zprávy o zahraniční, bezpečnostní a obranné politice EU a o politice EU v oblasti lidských práv.

Jedná se o tyto tři zprávy:

- provádění společné zahraniční a bezpečnostní politiky – výroční zpráva za rok 2024 (na základě zprávy vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Evropskému parlamentu o společné zahraniční a bezpečnostní politice) – příslušnost výboru AFET,
- Lidská práva a demokracie ve světě a politika Evropské unie v této oblasti – výroční zpráva za rok 2024 (na základě výroční zprávy EU o lidských právech a demokracii ve světě) – pravomoc podvýboru DROI a
- provádění společné bezpečnostní a obranné politiky – výroční zpráva za rok 2024 (na základě zprávy vysokého představitele Unie pro zahraniční politiku Evropskému parlamentu o společné zahraniční a bezpečnostní politice) – pravomoc podvýboru SEDE.

Tyto zprávy sledují a posuzují provádění společné zahraniční a bezpečnostní politiky, včetně politiky EU v oblasti lidských práv a společné bezpečnostní a obranné politiky. Jsou klíčovou složkou příspěvku Evropského parlamentu k tvorbě zahraniční politiky EU, zejména pokud jde o posílené kontrolní právo, které Evropskému parlamentu uděluje Lisabonská smlouva. Je nezbytné, aby Evropský parlament reagoval na výroční zprávy vydané jinými orgány ihned po jejich zveřejnění.